

Memo Politieke Vijfhoek**Compensatie Sociale werkvoorziening in verband met productieverlies Corona****Kernprobleem:**

De sociale werkbedrijven (SW) zijn geheel of gedeeltelijk gesloten als gevolg van de Corona-crisis. Gemeenten hebben daardoor te kampen met een (extra) tekort in de exploitatie dat door SZW wordt geraamd op circa 110 mln.¹ per kwartaal. De reguliere systematiek behelst namelijk dat tekorten volledig worden opgevangen door gemeenten. Door de coronacrisis is er echter grote druk ontstaan op de gemeentelijke financiën. Daarbij speelt dat dit tekort boven het al bestaande tekort op de sw-exploitatie komt van 220 mln. dit jaar. VNG en Cedris hebben aangegeven dit extra tekort bij Sw-bedrijven niet te kunnen dragen. Zij hebben een indringende oproep gedaan voor aanvullende compensatie.

Beroep op de NOW is niet mogelijk omdat de sw-bedrijven minder dan 20% omzetverlies hebben. Dit komt doordat de overheidsfinanciering aan de sw-bedrijven in de NOW als omzet wordt beschouwd. Die overheidsfinanciering valt niet weg. De bedrijfsomzet daarentegen in belangrijke mate wel, waardoor de sw-bedrijven inkomsten derven:
De omzet van sw-bedrijven bestaat voor 70 procent uit overheidssubsidie: 1,7 mld rijksbijdrage en 220 mln gemeentelijke bijdrage. Daarnaast halen zij 30 procent (886 mln) uit bedrijfsomzet. Van die bedrijfsomzet valt door productieverlies nu ca 50 procent weg (444 mln per jaar, 110 mln per kwartaal), dat is ca 15 procent van de totale omzet van 2,8 mld. Voor de NOW geldt een ondergrens van 20 procent.

Risico bestaat dat Sw-bedrijven omvallen en dat mensen hun baan bij deze bedrijven verliezen. In de sociale werkvoorziening werken ca 80.000 kwetsbare mensen. Dit is ook een politiek risico (er is Kamerbrede steun voor instandhouding van de Sw-infrastructuur). Graag verkennen we de mogelijkheid van een sectorspecifieke afspraak om de gemeenten te compenseren voor de tekorten in de Sw-sector als gevolg van de coronacrisis.

- De fondsbeheerders, zijn conform de afspraak van het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFv) van 23 april jl. op de hoogte van deze problematiek en nemen het op in het integrale beeld dat ze op dit moment opstellen m.b.t. de financiële impact voor medeoverheden als gevolg van de coronamaatregelen, welke ook in deze politieke vijfhoek van 8 mei zal worden besproken. Echter, het tempo van de verwachte besluitvorming houdt geen gelijke tred met de oplopende druk uit de sector (sinds 2e helft maart). Omdat we als rijk momenteel een groot appel doen op gemeenten om als medeoverheid te doen wat nodig is, is het van belang die samenwerking te ontlasten van dit specifieke vraagstuk. Bovendien is in het BOFv van 23 april jl. toegezegd om medeoverheden, waaronder gemeenten te compenseren voor de reële kosten als gevolg van de corona-aanpak.
- De compensatie kan op eenvoudige wijze via een eenmalige ophoging van de Rijksbijdrage Wsw worden vormgegeven. Er is binnen de SZW-begroting geen ruimte voor compensatie van de Sw-sector. Hiervoor zijn aanvullende middelen nodig. Om te waarborgen dat de middelen uitsluitend voor de sw-sector worden gebruikt dient hierover een bestuurlijke afspraak te worden gemaakt met de VNG.
- Compensatie geldt voor de periode maart, april, mei. Eventuele verlenging van deze compensatie vergt nieuwe besluitvorming. Idealiter verloopt dit dan via integrale besluitvorming over de financiële problematiek bij medeoverheden.

Gevraagd besluit:

Compensatie van gemeenten voor de corona-gerelateerde tekorten in de Sw-sector door een eenmalige ophoging van de Rijksbijdrage Wsw, voor een bedrag van 110 miljoen euro per periode van 3 maanden (maart, april, mei).

¹ Hierbij is aangenomen dat bij alle Sw bedrijven 50% van de bedrijfsomzet (€886 mln. in 2020) wegvalt. De bedrijfsomzet is goed voor ca. 30% van de inkomsten van SW-bedrijven. Zij ontvangen immers ook een rijksbijdrage (1,7 mld.) en gemeentelijk bijdrage (220 mln.).